

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 5.4.2013

- Suomen finanssisektorin tila – tilannepäivitys
- Velkakriisin vaikutukset ja Suomen finanssisektorin riskinäkömät
- Pankkisääntelyn muutokset ja niiden vaikutukset
- Yhteisen valvontamekanismin perustaminen

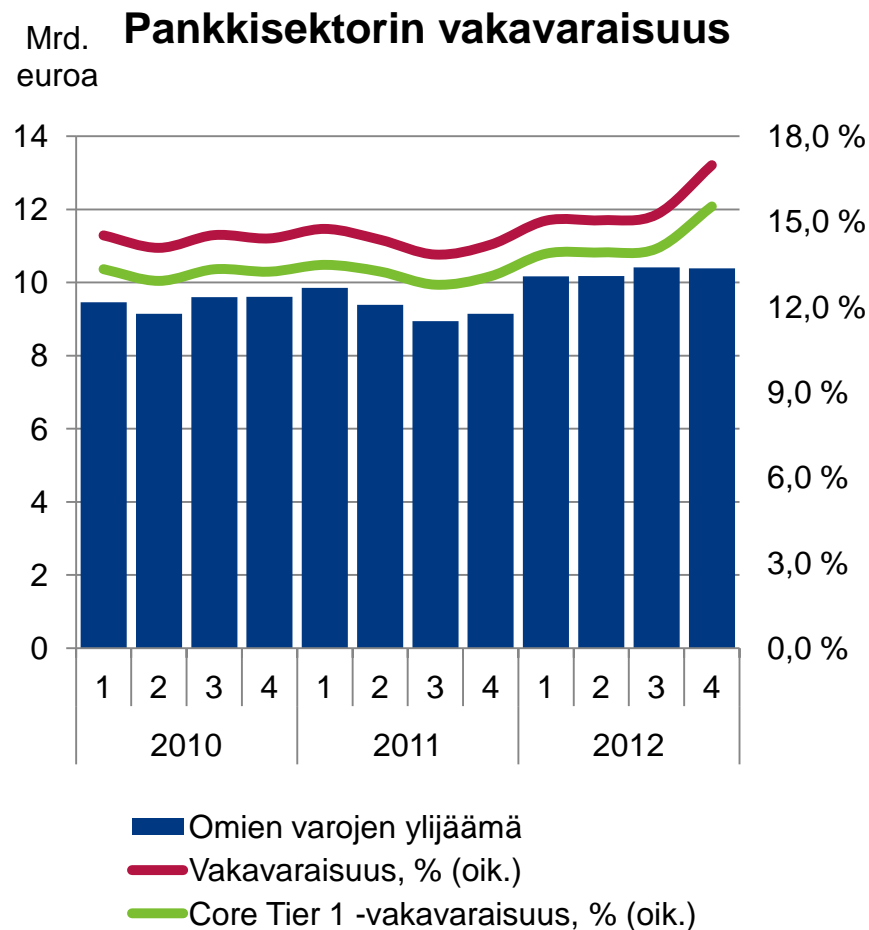

Suomen finanssisektorin tila – tilannepäivitys

Pankkisektorin vakavaraisuus ja likviditeettiasema edelleen hyvä

- Vakavaraisuussuhdeluku parani 2012 17,0 %:iin (2011: 14,2 %)
 - Suhdeluvut paranivat, koska riskipainotetut saamiset supistuivat suhteellisesti enemmän kuin omat varat
 - Nousun taustalla mm. Nordean sisäinen järjestely, jossa ruotsalainen emopankki takasi NPS:n saamia
- Vakavaraisuuspuskuri ennallaan (10,4 mrd. euroa)
- Vakavaraisuuden laatu edelleen vahva (Core Tier 1 -suhde 15,5 %)
- Keski suurtenkin pankkien pääsy markkinaehtoiseen rahoitukseen parantunut
 - Suurten pankkien tilanne jatkunut hyvänä

Lähde: Finanssivalvonta.

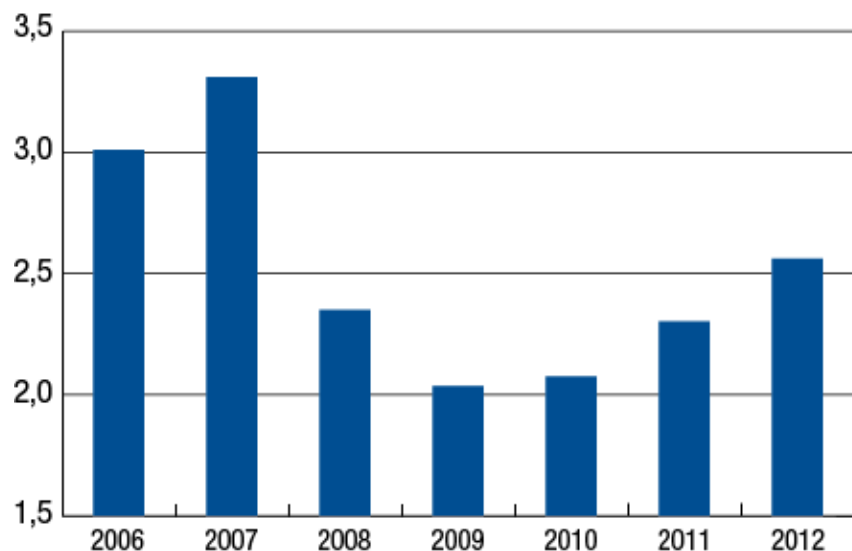
Pankkisektorin kokonaisluvut peittävät alleen perusliiketoiminnan heikentyneen kannattavuuden

Pankkisektorin liike-tulos

Mrd. euroa

%

Lähde: Finanssivalvonta.

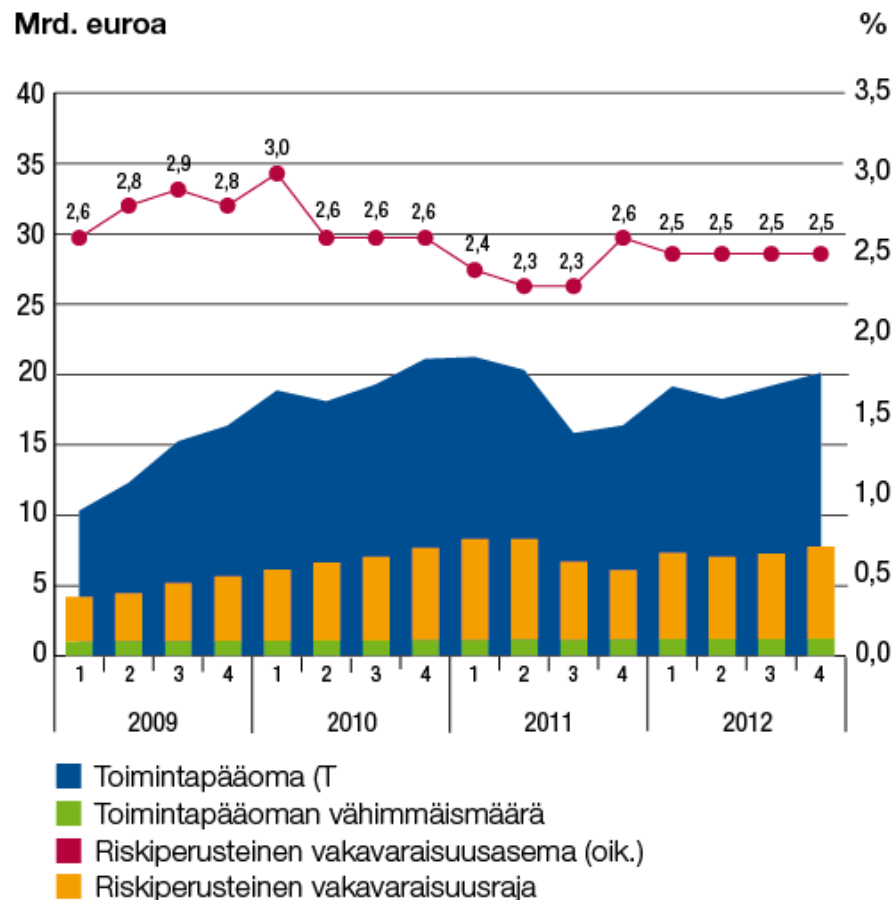
- Pankkisektorin kokonaisliiketulos nousi 2012
- Kasvu selittyi kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan tuottojen nousulla (+ 36 %)
- Peruspankkitoiminnan kannattavuus aleni
 - Etenkin korkokate supistui (- 4 %)
- Pankkien väliset erot suuria
 - Viisi pankkia tappiolla vuonna 2012

Työeläkesektorin vakavaraisuusasema hyvä

- Toimintapääoma kasvoi vuoden 2012 aikana 3,7 mrd. euroa
- Toimintapääoman suhde riskiperusteisesti määrättyyn vakavaraisuusrajaan pysyi koko vuoden 2,5-kertaisena
- Yhtiöiden väliset vakavaraisuuserot kaventuivat vuoden aikana
- Eläkesektorin sijoitukset tuottivat keskimäärin 8,4 %
- Vuodenvaihteen lakimuutoksilla lievä vakavaraisuutta heikentävä vaikutus
 - Sektorin riskiperusteinen vakavaraisuusasema laski 0,1 prosenttiyksikköä

Työeläkesektorin vakavaraisuus

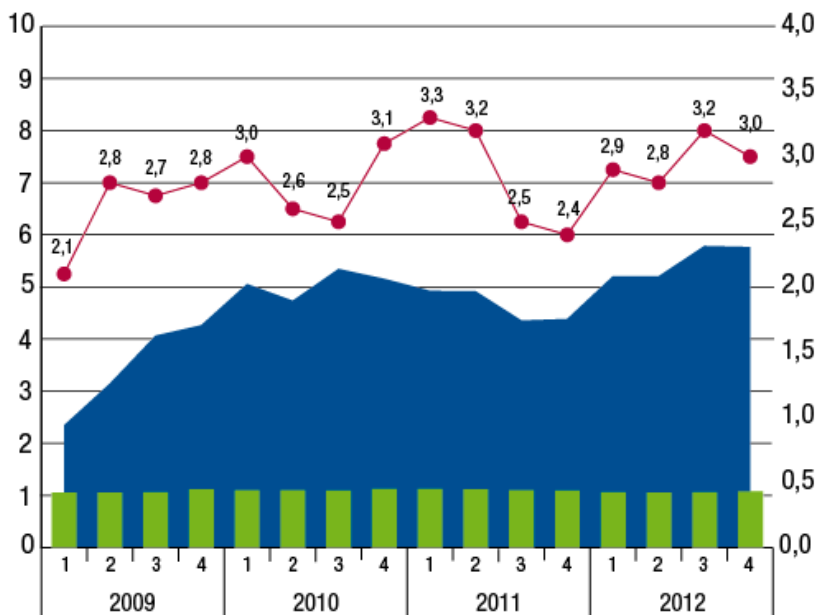
Lähde: Finanssivalvonta.

Sijoitustuotot vahvistivat henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Henkivakuutus

Mrd. euroa

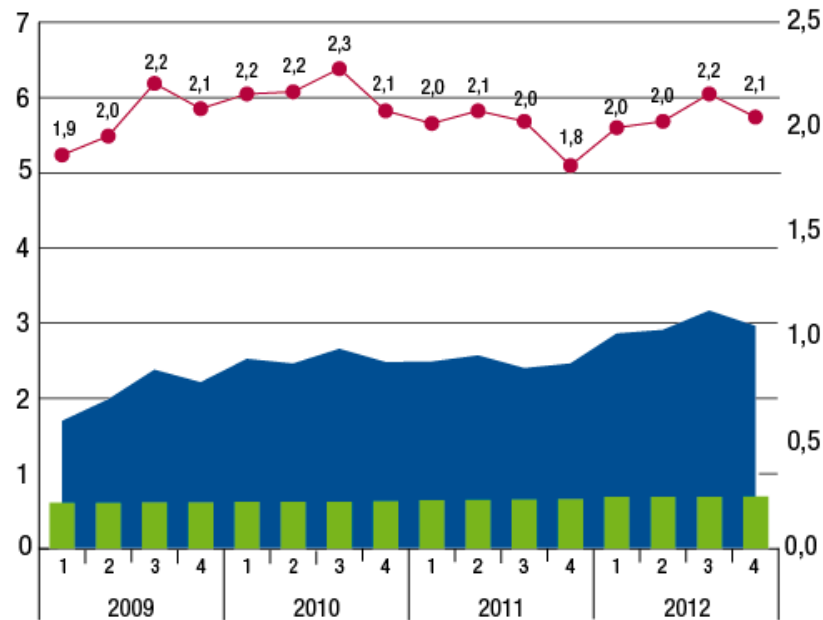

- Toimintapääoma
- Toimintapääoman vähimmäismäärä
- Riskiperusteinen vakavaraisuusaste (oik.)

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutus

Mrd. euroa

- Toimintapääoma
- Toimintapääoman vähimmäismäärä
- Riskiperusteinen vakavaraisuusaste (oik.)

Lähde: Finanssivalvonta.

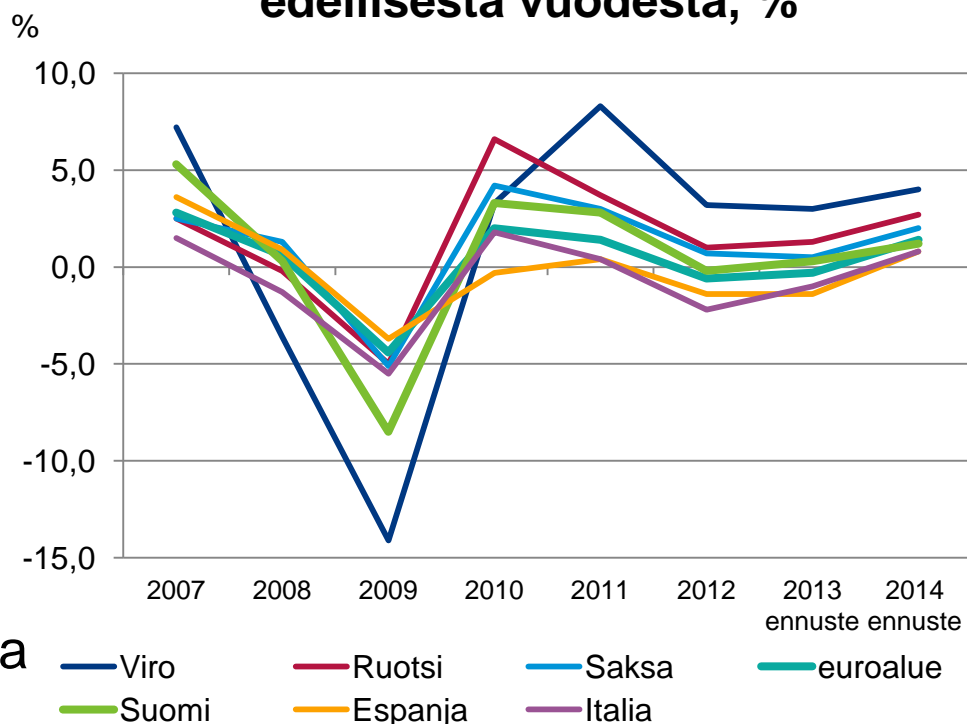
Velkakriisin vaikutukset ja Suomen finanssisektorin riskinäköymät

Velkakriisin jatkuminen painaa reaalitalouden kasvua Euroopassa ja Suomessa

- EU-komission ennusteissa talouskasvu heikkoa 2013 ja kasvu alkaa uudestaan hauraana 2013 loppupuolella
- Ongelmamaiden julkisen sektorin velkataakan alentaminen kohti kestävä tasoa välttämätöntä
- Suomen talouden kasvunäkymät vaisuja
- Korot ja korkonäkymät matalalla tasolla

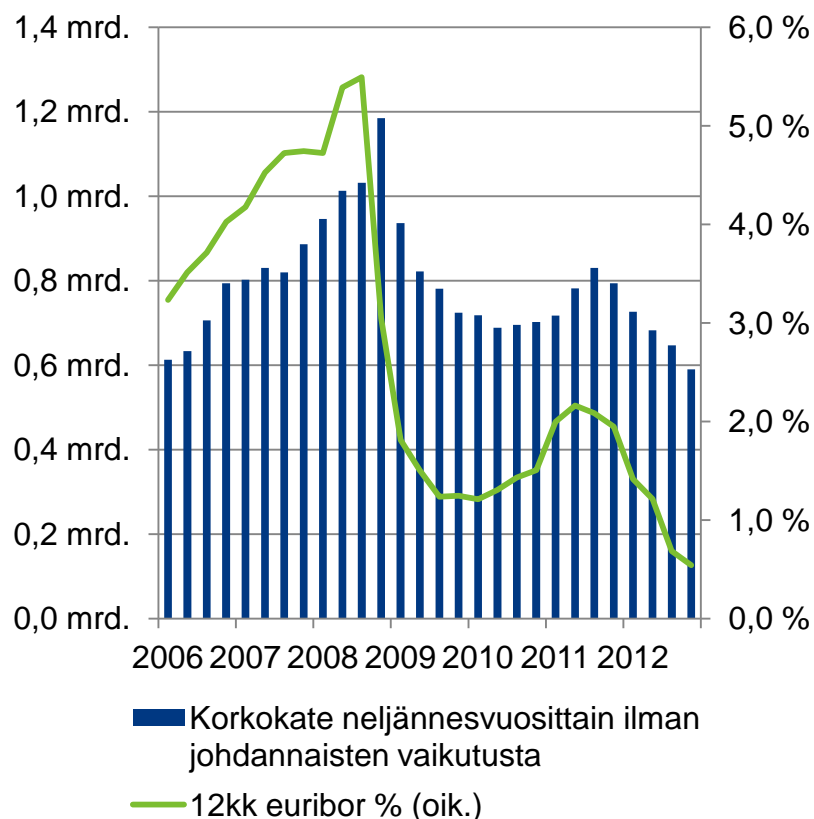
Bruttokansantuotteen määrän muutos edellisestä vuodesta, %

Lähde: Tilastokeskus ja EU:n komission ennusteet.

Korkotaso ja korkokate pankkisektorilla

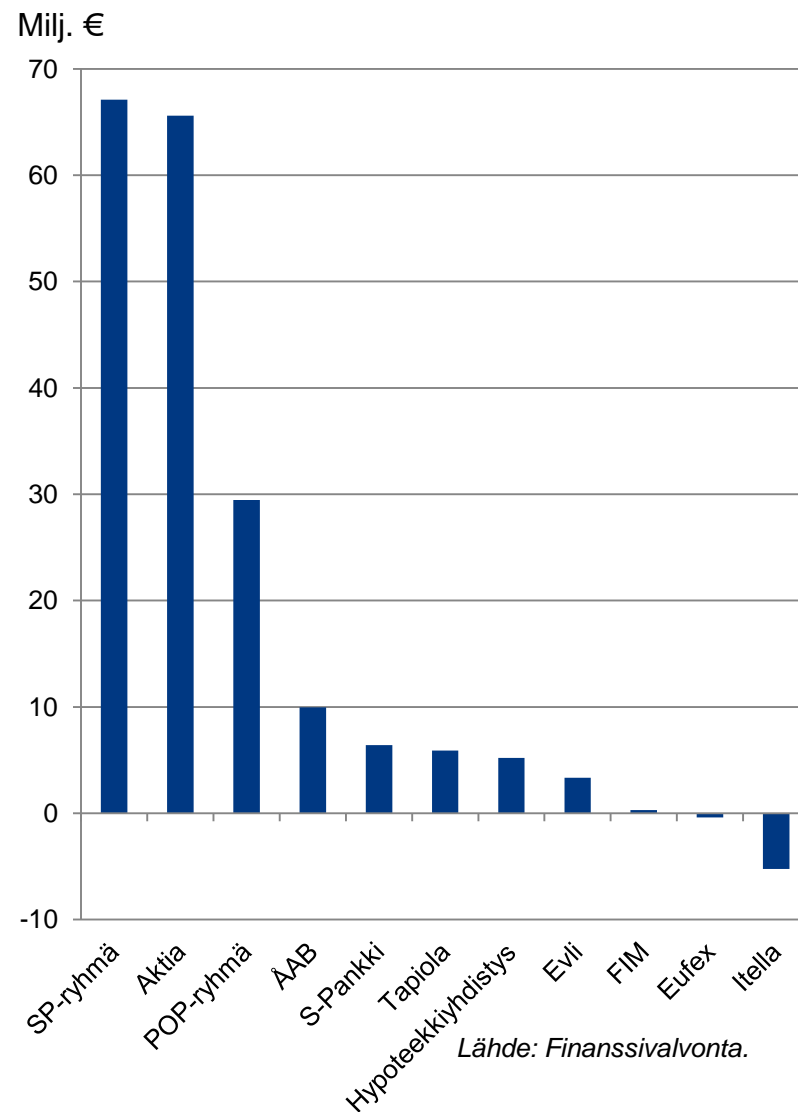
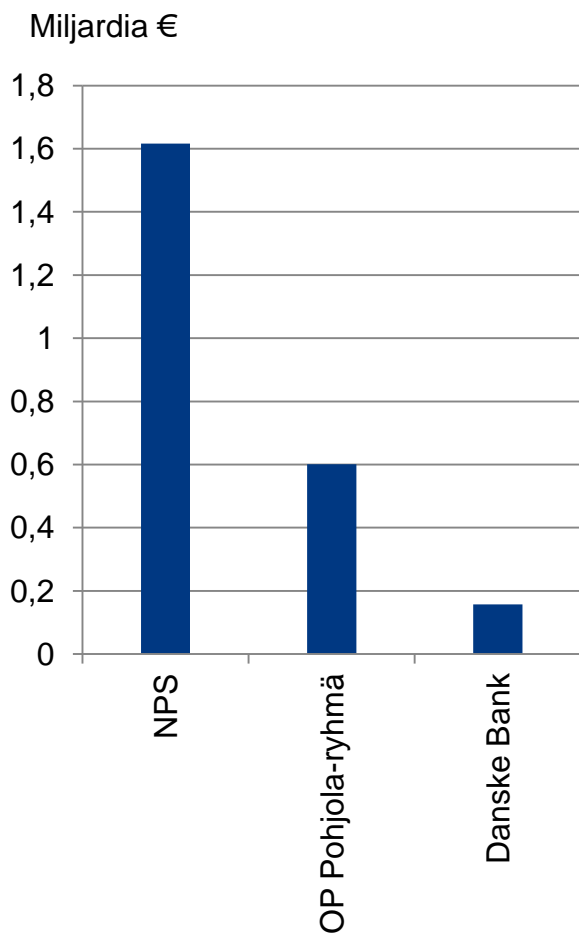
Lähde: Finanssivalvonta.

- Pankkien korkokate laskenut vuoden 2008 noin 4 mrd. eurosta noin 3,1 mrd. euroon vuonna 2012
- Korkokatteen osuus nettotuotoista alentunut 46 %:iin
 - Vuosina 2006–2008 keskimäärin 59 %
- Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan tuottojen sekä vakuutustoiminnan tuottojen merkitys kasvanut
 - Näissä tuottoerissä luonteenomaista suuri vaihtelu

Peruspankkitoimintojen heikko kannattavuus vaikuttanut erityisesti pieniin pankkeihin

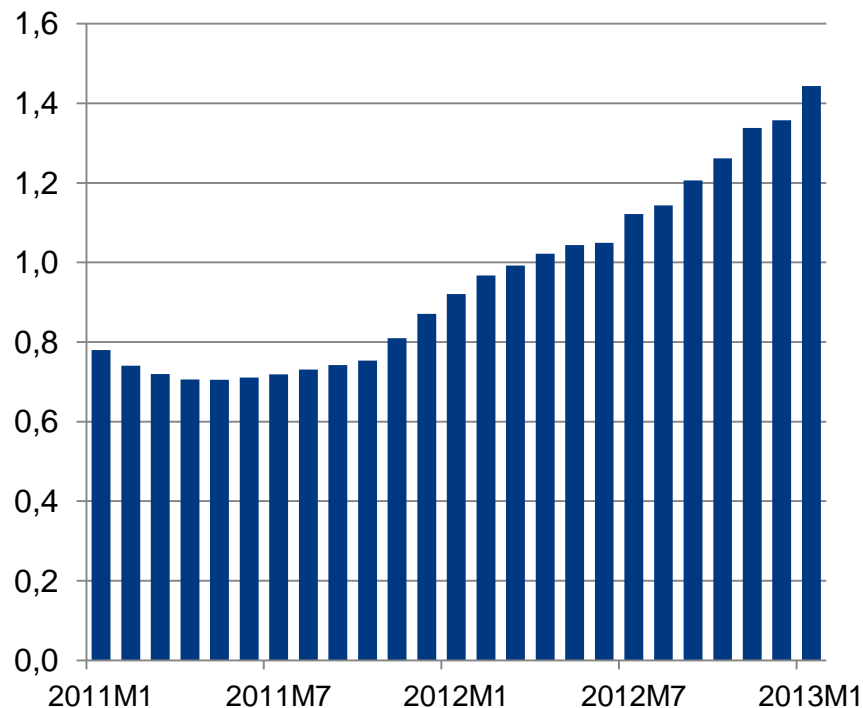
Liiketulos pankeittain

Pankit nostaneet luottomarginaaleja ja kasvattaneet halvemman vakuudellisen jälleenrahoituksen osuutta

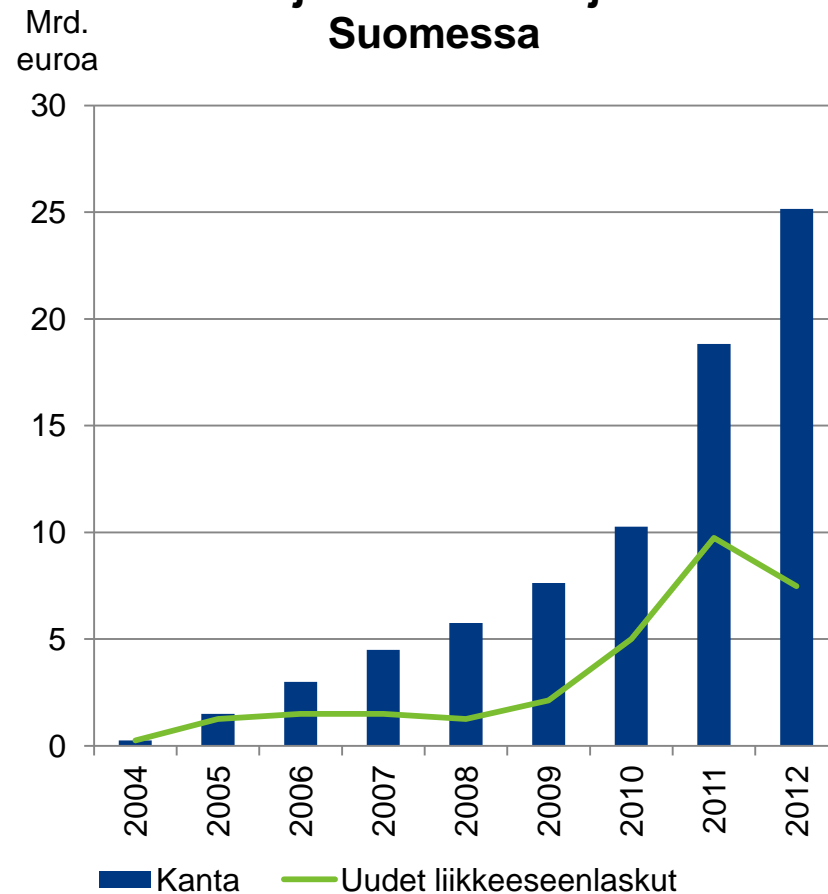

Uusien asuntolainojen laskennallinen keskimarginaali

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Katetut joukkovelkakirjalainat Suomessa

Lähde: Suomen Pankki.

Marginaalien muutokset nostaneet esiin asiakkaansuojakysymyksiä

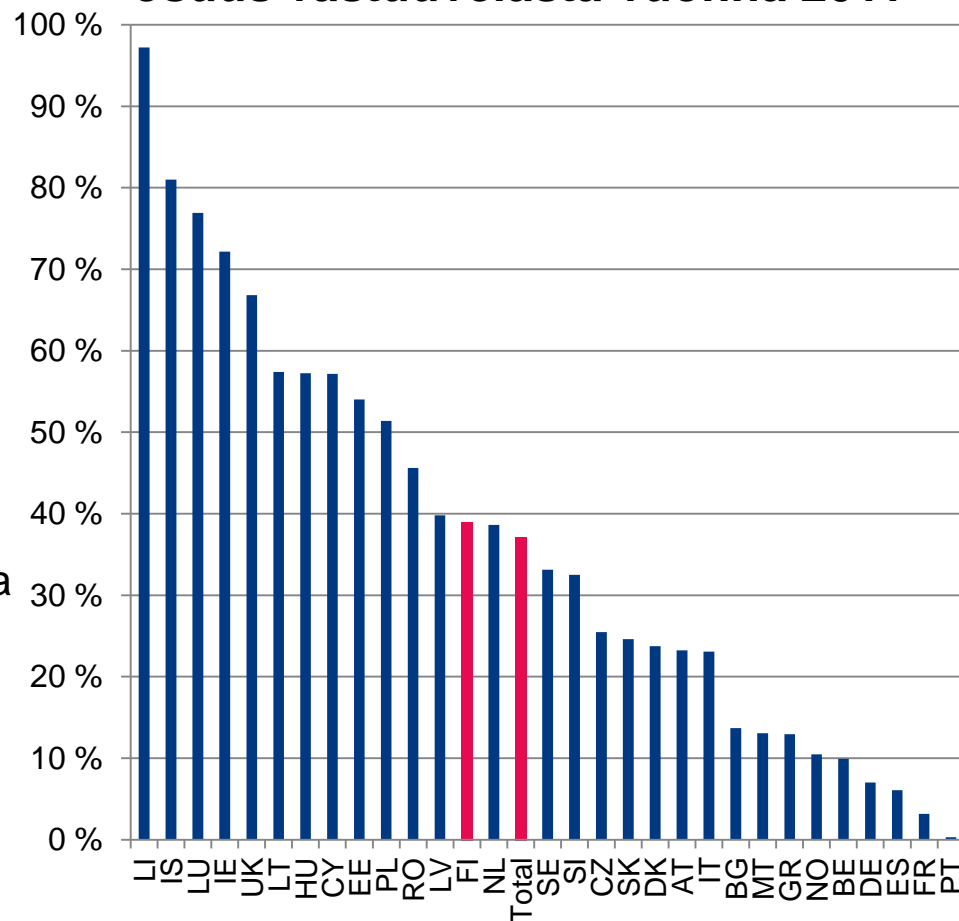
- Finanssivalvonta kertonut pankeille näkemyksensä, milloin kiinteää korkoa tai marginaalia voi korottaa (kirje 26.3.2013)
- Kirje käsittelee tilanteita, joissa asiakas haluaa:
 - lyhennysvapaata
 - maksuohjelman muutosta
 - tehdä ylimääräisiä lyhennyksiä
 - vaihtaa viitekorkoa
 - vaihtaa vakuutta
 - yhdistellä luottoja
- Asiakkaan marginaalia tai korkoa ei tule korottaa, jos aikaisemmin sovittu tai syntynyt käsitys, että em. muutokset eivät vaikuta luoton muihin ehtoihin
- Esimerkiksi ylimääräinen lyhennys, viitekoron vaihto, vähäinen maksuohjelman muutos tai vakuuden vaihtaminen eivät sinällään ole perusteita marginaalin tai koron korottamiselle

Vakuutusyhtiöiden saamat hyvät tuotot velkainstrumenttien arvonnoususta 2012 eivät toistu

- Vielä vuonna 2012 sijoitustuotot velkainstrumenteista paranivat korkojen laskusta ja luottoriskimarginaalien kaventumisesta johtuen
- Matala korkotaso alkaa jatkossa rasittaa kannattavuutta ja vakavaraisuutta etenkin henkivakuutuksessa
- EIOPA* varoittanut matalan korkotason riskeistä
 - EIOPA kannustaa kansallisia valvojia vaikutusten seurantaan ja arviointiin
 - Ongelman merkitys vaihtelee maittain
- Alhainen korkotaso voi aiheuttaa epätervettä tuottohakuisuutta

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus vastuuelasta vuonna 2011

*EIOPA = Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen

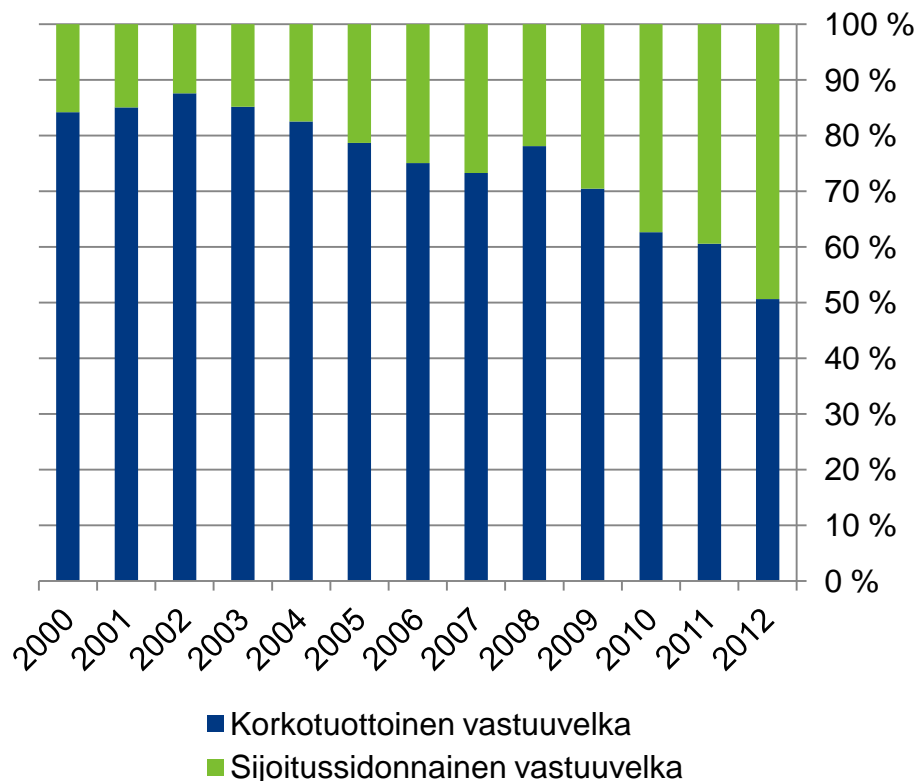
Lähde: EIOPA.

Suomen henkivakuutusyhtiöt jo varautuneet matalaan korkotasoon

- Suomalaisten yhtiöiden liiketoimintastrategiat painottuneet jo pitkään sijoitussidonnaisiin tuotteisiin
- Vuoden 2012 lopussa sijoitussidonnaista
 - vastuuvasta lähes puolet
 - maksutulosta $\frac{3}{4}$
- Laskuperustekorkoisen vastuuvasta keskimääräinen tuotto vaatimus vuoden 2012 lopussa noin 2,8 %
- Uusmyynnissä asiakkaille luvattu tuotto matala suhteessa Euroopan keskiarvoon

Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vastuuvasta rakenne

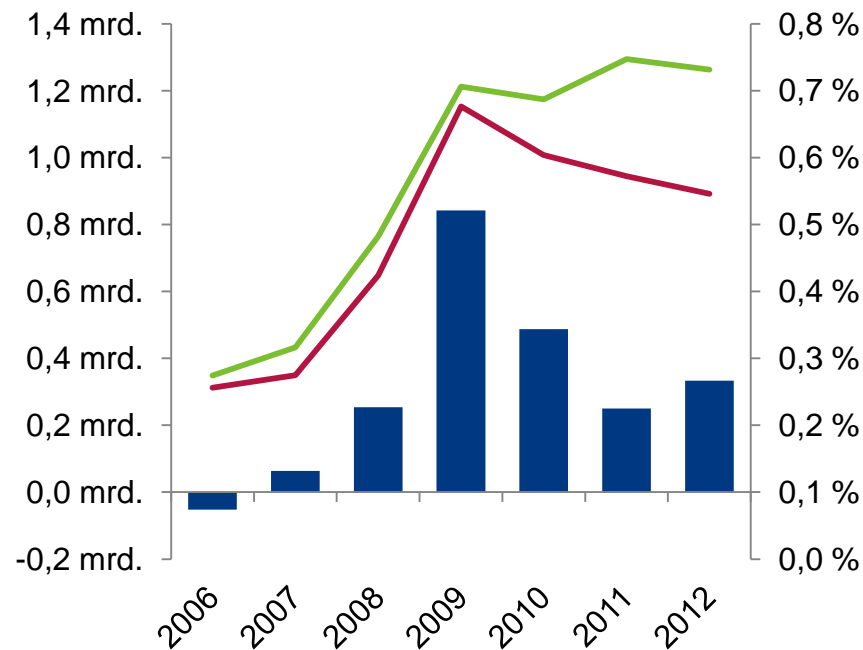
Lähde: Finanssivalvonta.

Suomalaispankkien realisoituneet luottoriskit pysyneet maltillisina

- Arvon alentumiset suhteessa luotto- ja takauskantaan edelleen matalalla tasolla (0,15 %)
- Arvon alentumisista suurin osa tulee yritysluotoista
 - Kotitalousluottojen nettomääräiset arvonalentumiset pienenivät
- Luottoriskien kasvua ennakoivat yritysten ja kotitalouksien maksuhäiriöiden kasvu ja heikko talouskasvu
 - Uudet maksuhäiriömerkinnät kasvoivat 15 %

Järjestämättömät saamiset ja arvonalentumiset luotoista

■ Arvonalentumiset luotoista euromääräisesti

— Järjestämättömät, 0-korkoiset, ja takaussaamiset euromääräisesti

— Järjestämättömät, 0-korkoiset, ja takaussaamiset / luotto- ja takauskanta (oik.)

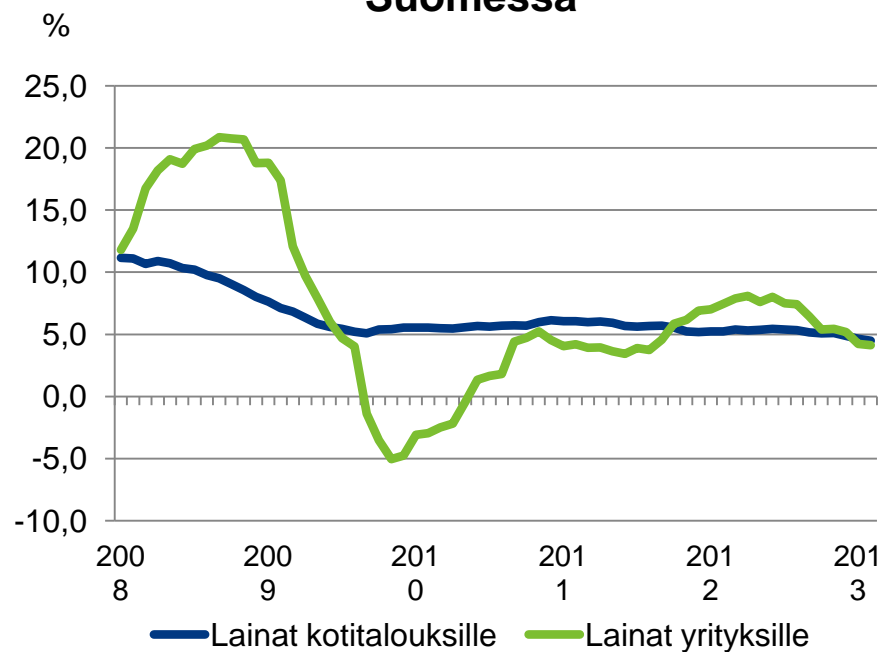
Lähde: Finanssivalvonta.

Luottovolyymien kasvu hidastunut

- Kokonaisuutena yritysluottokanta Suomessa kasvoi edelleen vuositasolla 4–5%:n vauhdilla vuoden vaihteessa, kuukausitasolla kasvu pysähtyi alkusyksystä 2012
 - Osalla pankeista yritysluottojen aleni loppuvuonna 2012
 - Pankit valikoivat riskit aiempaa tarkemmin
- Kotitalousluottojen kasvuvauhti hidastunut vuositasolla 5 %:iin
- Yritysluotonannon vähentyminen olisi tulevan talouskasvun kannalta huolestuttavaa
- Sääntelyn kiristäminen kannustaa pankkeja riskipainotettujen saamisten optimointiin

**Kotitalous- ja yrityslainojen
12 kk:n kasvuvauhti
Suomessa**

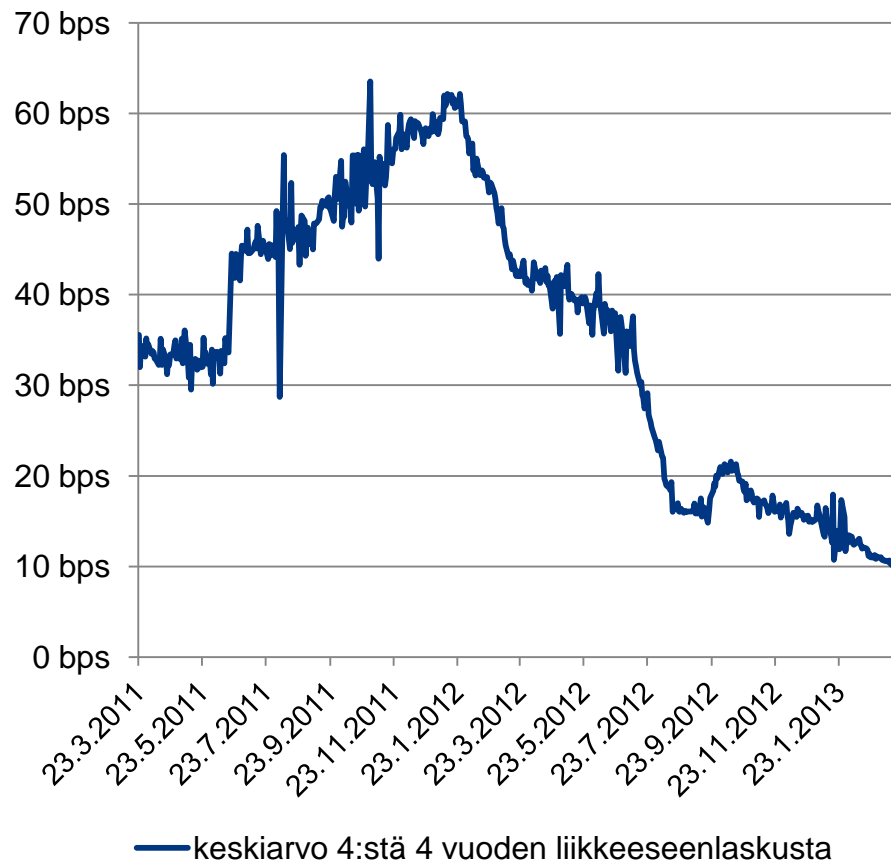
Lähde: Suomen Pankki.

Suomen pankkisektorin turvasatama-asema edelleen vahvistunut

- Suomen osalta tartunta-vaikutukset olleet pieniä koko velkakriisin ajan
 - Sijoittajilla edelleen vahva näkemys Suomesta turvallisena sijoituskohteena
- Euroalueen ulkopuoliset lyhytaikaiset sijoitukset suomalaispankeissa merkittäviä (noin 155 mrd. euroa 12/2012, 40 % kaikista talletuksista)
 - Pohjoismaisten pankkikonsernien sisäisiä velkoja tai repo-sopimuksia
 - Talletuksia, jotka sijoitettuna pääosin keskuspankkeihin
- Saadulla lyhytaikaisella rahoituksella ei ole rahoitettu luotonantoa

Suomalaispankkien katettujen joukkolainojen riskilisä

Lähde: Bloomberg.

Pankkisääntelyn uudistukset ja niiden vaikutukset

- Ydinpääomavaatimus 4,5 % alkaen 1.1.2015 (nykyisin 2 %)
- Uudet likviditeettivaatimukset asteittain vuodesta 2015
 - Maksuvalmiuspuskurivaatimus (LCR)
 - 60 % vuodesta 2015 alkaen, 100 %:n vaatimus vuonna 2018 (tavoite)
 - Pitkäaikaisen rahoituksen vaatimus (NSFR) (valmistelu kesken)
- Vähimmäisomavaraisuusaste (*leverage ratio*)
 - Seuranta alkaa 2015, pankkien julkistettava vähimmäisomavaraisuus
 - Sitova vaatimus mahdollisesti 1.1.2018
- Palkitseminen
 - Muuttuvan ja kiinteän palkkion suhde 1:1 henkilötasolla (Yhtiökokouksen päätöksellä korkeintaan 2:1)

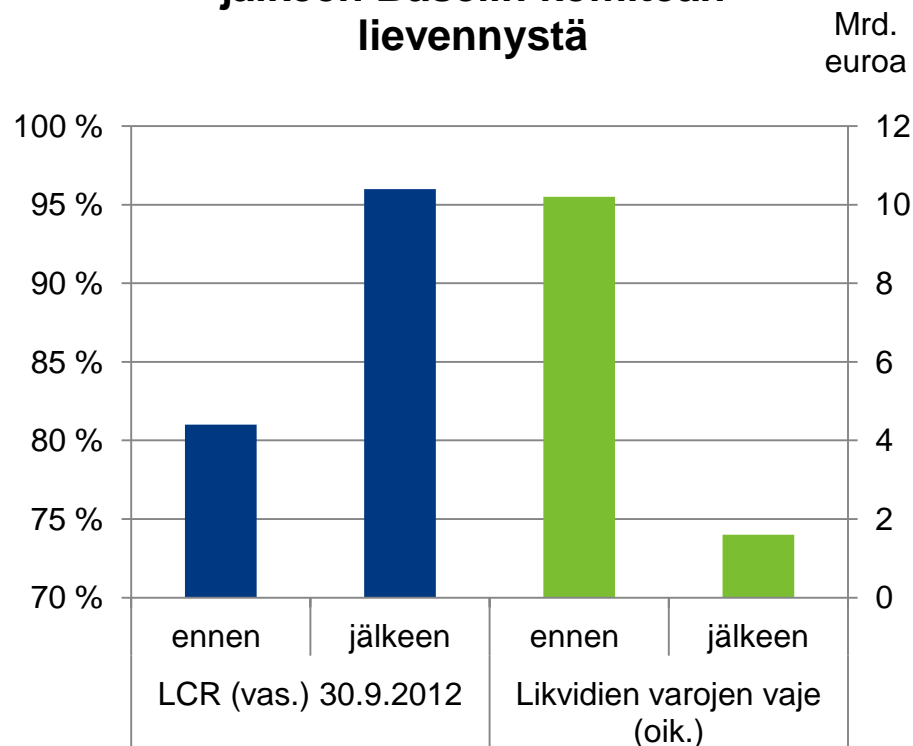
- Uusista likviditeettivaatimuksista (LCR ja NSFR) merkittävin sopeutumistarve ja kustannuksia pankeille
- Suomalaispankit täyttävät jo pääsääntöisesti uudet vakavaraisuusvaatimukset
 - Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut laskisivat noin 2–3 %-yksikköä Basel III -säännöksillä laskettuna
- Vähimmäisomavaraisuusaste haasteellinen joillekin toimijoille
 - Lopullinen vaikutus riippuu tasosta, jolle vaatimus tulevaisuudessa asetetaan

Maksuvalmiusvaatimukset tärkeä uudistus, erityisesti pienemmillä pankeilla sopeutustarvetta

- Kolmella suurimmalla pankilla maksuvalmiusvaatimus täyttyisi noin 80 %:sti
 - Baselin komitean 6.1.2013 julkaiseman lievemmän vaatimuksen käyttöönotto EU:ssa pienentäisi vajetta
- Pienempien pankkien osalta vaatimusten täyttäminen suhteellisesti haasteellisempaa
 - Joillakin pankeilla maksuvalmiusvaatimus täyttyisi 10–30 %:sti
- Vaateiden täyttäminen lisää pankkien kustannuksia
- Lisäksi pitkäaikaisen varainhankinnan vaatimuksen (NSFR) täyttämisessä suomalaispankeilla vajetta

Kolmen suurimman pankin LCR ja likvidien varojen vaje ennen ja jälkeen Baselin komitean lievennystä

Lähde: Finanssivalvonta.

Makrovakaussvalvonta: finanssimarkkinoiden vakautta aletaan säädellä kokonaisuutena

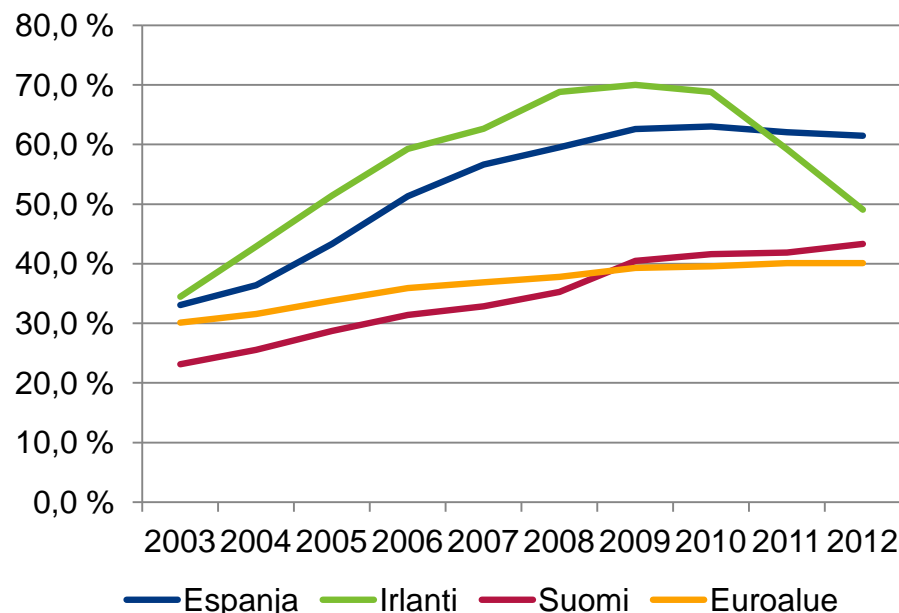
- EU:n sääntelystä uusia pääomapuskurivaatimuksia
 - Lisäpääomapuskuri 2,5 % (alittaminen estää voitonjaon)
 - Muuttuva vastasyklinen puskuri 0–2,5 % (asetetaan suhdannetilanteen mukaan)
 - Mahdollista asettaa lisäpääomavaatimus systemisesti merkittävillä pankeilla
- Tanskasen työryhmä ehdotti makrovakaussvälineitä Finanssivalvonnan käyttöön
 - Muuttuva vastasyklinen puskuri
 - Enimmäisluototusaste
 - Luototusaste: myönnettävän luoton määrä suhteessa luoton vakuutena olevan omaisuuden käypään arvoon
 - Ei tiukempaa kuin 80 % (asunnot) ja 60 % (arvopaperisijoitukset)
 - Ei kannanottoa systemisten pankkien lisäpääomavaatimukseen
 - Päätökset tekee Finanssivalvonnan johtokunta; SP, STM, VM saavat aloiteoikeuden

Enimmäisluototusaste väline asuntoluottokuplien ehkäisemiseksi

- Aiempien kriisien kokemusten perusteella viranomaiset tarvitsevat välineen reagoida alkaviin asuntoluottokupliin → enimmäisluototusaste
 - Asuntoluottobuumi ja asuntojen hintojen voimakas nousu alkuna useille finanssikriiseille
 - Esim. Irlanti ja Espanja
- Enimmäisluototusastetta käytettäisiin, jos asuntolainamarkkinat uhkaisivat ylikuumentua
 - Enimmäisluototusaste ei olisi automaattisesti voimassa
- LTV-sääntely käyttöön monissa maissa
 - Toteutettu mm: Ruotsi, Norja, Latvia, Liettua, Kanada (jo pitkään voimassa)
 - Pidetty tarpeellisena useimmissa EU-maissa joko asiakkaansuojan tai makrovakauden näkökulmasta

Asuntolainat, % bruttokansantuotteesta

Lähde: SP/EKP ja Bloomberg (Eurostat).

Yhteisen valvontamekanismin perustaminen

- Yhteisymmärrys yhteistä valvontamekanismia koskevasta asetuksesta saavutettu neuvoston ja Euroopan parlamentin kesken (19.3.2013)
 - EP sai veto-oikeuden keskeisiin nimityksiin (Valvontaneuvoston pj ja vara-pj)
 - Valvonnan vastuullisuus EP:lle ja kansallisille parlamenteille
- Asetuksen pääsisältö säilyi ennallaan
 - EKP suoraan vastuussa merkittävimpien pankkien valvonnasta sekä koko valvontajärjestelmän toimivuudesta
 - Merkittävimpien pankkien valvonnan suunnittelu ja toteutus EKP:n vetovastuulla; tärkeimmät päätökset tehdään keskitetysti
 - Pankin tase yli 30 mrd. euroa tai 20 % jäsenvaltion BKT:sta, tai muilla kriteereillä merkittävä kansallinen pankki
 - Vähintään kolme merkittävintä pankkia jokaisesta osallistuvasta maasta
- Kansalliset valvojat osallistuvat edelleen merkittävästi valvontatyöhön myös merkittävimpien pankkien osalta
- Pienempien pankkien valvonta jää pitkälti kansalliselle tasolle, mutta kaikille pankeille luodaan yhtenäiset valvontakäytänteet

Arviolta 1.7.2013

- Valvontamekanismia koskeva asetus voimaan
- Valvonnan käytännön valmistelut jatkuvat (alkaneet vuoden 2012 puolella)
- EKP voi ottaa valvontaansa pankin, jos se on EU-tason tuen ehtona

Kesä–syksy 2013

- Valvontaneuvosto perustetaan ja aloittaa toimintansa
- EKP:n sisäinen organisoituminen (jatkuu 2014)
- EKP julkistaa valvontaprosessit ja menettelytavat pääpiirteissään – valvontatiimit

Arviolta 1.7.2014 (12 kk asetuksen voimaantulosta)

- EKP vastaa sille kuuluvista valvontatehtävistä:
 - Merkittävimpiä pankkeja koskevat valvontapäätökset
 - Koko pankkisektoria koskevat tehtävät
 - Kaikkien EU-tason tuen piirissä olevien pankkien valvonta

- Suomen markkinoiden kolme suurinta pankkia EKP:n välittömään valvontaan
 - Finanssivalvonnan ensisijaiselle vastuulle jäävät paikallispankit, pienet liikepankit ja menettelytapavalvonta kokonaisuudessaan
- Uusia raportointivaatimuksia pankeille; valvontakäytänteisiin muutoksia (muutostarvetta ei kuitenkaan arvioida huomattavan suureksi)
- Finanssivalvonta mukaan EKP:n valvomien suurimpien pankkien valvontasuunnitelmien laatimiseen ja yhteiseen päätöksentekoon
 - Paikallisten pankkien ja toimintaympäristön analyysi valvonnan suunnittelua varten
 - Varattava resursseja EKP-yhteistyöhön merkittävien pankkien valvonnassa
- Vaikutukset Finanssivalvonnan valvontamaksuperusteisiin arvioitava

Yhteinen valvontamekanismi (SSM)

Ennakoiva valvonta

- Tavoitteena julkisen sektorin vastuun alentaminen
- Kyproksen kriisi osoitti selkeiden kriisinhallinnan pelisääntöjen tarpeen

Yhteinen kriisintarkkailu-mekanismi (SRM)

Komission ehdotus kriisintarkkailu-direktiiviksi (voimaan 2015?)

- Pankeille erityinen resoluutiomenettely
- Kriisintarkkailusuunnitelmat pankeille
- Sijoittajanvastuun määrittäminen (*bail-in*)

Yhteisötason kriisintarkkailumekanismi

- Komission ehdotus mahdollisesti 2013